

ACADEMIA ROMÂNĂ
FILIALA TIMIȘOARA

MITROPOLIA
BANATULUI

Asociația
Cultural-Filantropică

„IOAN OPREA”
TIMIȘOARA

Simpozionul cu participare internațională

„ISTORIE, CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE ÎN BANAT”

Ediția a V-a

2026 – Anul omagial al pastorației familiei creștine și
Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar
4-6 octombrie 2026

ORGANIZATORI:

Mitropolia Banatului

Filiala Timișoara a Academiei Române

Asociația Cultural-Filantropică „Ioan Oprea” Timișoara

Duminică, 4 octombrie 2026

ora 18⁰⁰ – Primirea invitaților, cazarea și cina la Casa Calfelor Kolping Timișoara (Str. Dr. Ioan Bonțilă, Nr. 12-14, Timișoara)

Luni, 5 octombrie 2026

Ora 9⁰⁰ – Deschiderea festivă, Sala de festivități a Mitropoliei Banatului (B-dul C.D. Loga, nr. 7, Timișoara)

- Cuvânt de binecuvântare – **Î.P.S. IOAN, mitropolitul Banatului**
- Cuvânt de întâmpinare – **Academician Dan DUBINĂ**, președintele Filialei Timișoara a Academiei Române
- Comunicări în plen:

- **Pr. prof. dr. Nicolae CHIFĂR**, Facultatea de Teologie Ortodoxă Sibiu, *Familia creștină în viziune patristică a primelor secole - model pentru familia creștină din societatea de astăzi*;
- **Pr. prof. univ. dr. Vasile VLAD**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Iarion Felea” din Arad, *Contracepție și naștere de copii - perspectivă patristică*;
- **Pr. prof. univ. dr. Mihail SĂSĂUJAN**, Facultatea de Teologie București, *Măsuri represive la adresa preoților români ortodocși din Episcopia Aradului în timpul regimului comunist (1948-1953)*;
- **Pr. prof. univ. dr. Gabriel-Viorel GÂRDAN**, Facultatea de Teologie Cluj-Napoca, *Demersurile Anastasiei Șaguna pentru păstrarea identității confesionale a copiilor săi. Mărturii documentare în limba latină din arhivele maghiare*.

- Prezentarea volumului **ISTORIE, CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE ÎN BANAT III**, Centrul de Studii Banatice (Centar za Banatske Studije)Vârșeț, 602 p.
- Minirecital de cântece religioase susținut de Corul studenților teologi din Timișoara.

Ora 10³⁰ – 11⁰⁰ – Pauză de cafea

Ora 11⁰⁰ – COMUNICĂRI PE SECȚIUNI

ISTORIE, CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE ÎN BANAT

SECȚIUNEA I

FAMILIA CREȘTINĂ

Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei
(B-dul C.D. Loga, nr. 7, Timișoara)

Moderatori: Pr. prof. univ. dr. Nicolae CHIFĂR, Pr. prof. univ. dr. Ovidiu Florin PANAITE, Pr. lect. dr. Emanuel TĂVALĂ

- Pr. prof. univ. dr. Ovidiu Florin PANAITE, Facultatea de Teologie Ortodoxă Alba Iulia, *De la icoana familiei la contractul familial. Hieratismul bizantin și criza reprezentării familiei între Bizanț și rawlsianism;*
- Pr. lect. univ. dr. Lucian BOT, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova, *Cum ne raportăm la adevărul de credință? Scurte observații despre evlavie;*
- Pr. lect. dr. Emanuel TĂVALĂ, Facultatea de Drept a Universității Lucian Blaga din Sibiu, *Familia între Drept și Altar: evoluția influenței creștine asupra dreptului european al familiei;*
- Arhim. lect. univ. dr. Casian RUȘET, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad, *Impedimentele matrimoniale în Dreptul Canonic Ortodox. Perspective actuale și provocări pastorale;*
- Pr. lect. univ. dr. Coriolan DURA, Facultatea de Teologie Ortodoxă Alba Iulia, *Ispitirea canonică – modul în care pregătirea canonică a inspectorului bisericesc poate să influențeze familia preoților cercetați;*
- Prot. dr. Alexandru NAN, Munchen, *Familia în viziunea Sfinților Ierarhi Petru Movilă și Andrei Șaguna;*
- Pr. conf. dr. Gavriil TRIFA, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Implicațiile moral-educaționale ale familiei creștine;*
- Lect. dr. Nicolae HURDUZEU, Timișoara, *Relevanța educației copiilor în viziunea Sfinților Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur în societățile contemporane interculturale;*
- Pr. Dr. Vasile POP, Centrul de studii „Dumitru Stăniloae” Paris, *Căsătoriile mixte și pastorația familiilor mixte în parohiile din diaspora;*
- Pr. dr. Pavel JIJIȚA, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Bătrânul din tradiția deșertului în ipostaza de îndrumător spiritual pentru monahi și pentru cei căsătoriți;*
- Pr. drd. Nicolae LUPȘESCU, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad, *Familia creștină: de la iubirea soților la dragostea de Dumnezeu.*

SECȚIUNEA II

SFINȚENIE ȘI RESPONSABILITATE

Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei
(B-dul C.D. Loga, nr. 7, Timișoara)

Moderatori: Pr. prof. univ. dr. Mihail SĂSĂUJAN, Pr. prof. univ. dr. Gabriel-Viorel GÂRDAN, Diac. dr. Mircea-Gheorghe ABRUDAN

- Diac. C.Ș.II Dr. Mircea-Gheorghe ABRUDAN, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, *Sfânta Maria Brâncoveanu, doamnă a Țării Românești și podoabă aleasă a virtuților;*
- Pr. prof. univ. dr. Maxim (Iuliu-Marius) MORARIU, Grand Séminaire de l'Archidiocèse de Montréal / Université du Laval, *Sfânta Maria de Paris (Skobtsova) - un altfel de chip de monahie și mamă contemporan;*

- **Protos. lect. univ. dr. Nicolae M. TANG**, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, *Valențele conceptului de „paideia” în gândirea Sf. Pr. Mc. Ilarion Felea*;
- **Pr. conf. univ. dr. Alin-Cristian SCRIDON**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Academia Teologică din Oradea în refugiu la Timișoara. Provocările materiale din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial*;
- **Pr. conf. univ. dr. Cosmin PANTURU**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Întemeierea Parohiei Fabric (1926) în contextul etnic și confesional al Timișoarei din secolul al XIX-lea*;
- **Pr. lect. univ. dr. Marius FLORESCU**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Pilda Profesorului Vasile Ispir, primul misiolog și ecumenist român*;
- **Pr. lect. dr. Daniel ENEA**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Sfânta Anastasia Șaguna – chip patristic al maternității creștine și moștenirea sa în spațiul bănățean*;
- **Pr. dr. Dan D. GÎRJOABĂ**, Timișoara, *Sf. Doamnă Maria Brâncoveanu – mărturie de credință și dăruire*;
- **Prof. dr. Miodrag CIURUȘCHIN**, Timișoara, *Comemorarea Sfințelor mucenite ortodoxe vlahe din Serbia și Macedonia*;
- **Pr. dr. Ionel POPESCU**, Mitropolia Banatului, *Emanuil Ungurianu (1845-1929) – cititor de așezăminte bisericești, culturale și școlare*;
- **Pr. dr. Daniel ALIC**, Mitropolia Banatului, *80 de ani de la târnosirea catedralei mitropolitane din Timișoara*;
- **Prof. Ioan TRAIA**, Timișoara, *Teologul Aurel Jivi*;
- **Lect. univ. dr. Eusebiu NARAI**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Personalitatea celui de-al doilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Nicodim Munteanu, reflectată în webografie*;
- **Arhim. drd. Zaharia (Daniel) CURTEANU**, Facultatea de Teologie Ortodoxă Arad, *Iacov Antonovici și viața ecleziastică a Episcopiei Hușilor (1924–1931): noi perspective în lumina documentelor de arhivă*;
- **Arhid. Drd. Alexandru LAZĂR**, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, *O perspectivă feminină asupra mântuirii: Julian din Norwich și posibilitatea restaurării universale*.

SECȚIUNEA III

ISTORIE ECLEZIASTICĂ BĂNĂȚEANĂ Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei (B-dul C.D. Loga, nr. 7, Timișoara)

Moderatori: Conf. univ. dr. Ioan DAVID, Prof. univ. dr. Mircea MĂRAN,
Pr. prof. univ. dr. Florin DOBREI

- **Prof. univ. dr. Adrian MAGINA**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Lumea ortodoxă din Banat în sursele catolice din secolul al XVII-lea*;
- **Prof. dr. Sorin-Gabriel IONESCU**, Colegiul Național Bănățean Timișoara, *Cetățile Banatului Medieval*;
- **Conf. univ. dr. Ioan DAVID**, Timișoara, *Aspecte ale societății românești postdecembriste sub „lupa” mitropolitului Nicolae Corneanu. Incursiuni prin publicația „Învierea”*;
- **Pr. prof. univ. dr. Florin DOBREI**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad, *Protopopiatele unite hunedorene. Evoluția administrativ-teritorială*;
- **Prof. univ. dr. Mircea MĂRAN**, Centrul de Studii Banatice Vârșeț-Serbia, *Rolul lui dr. Liviu Ghilezan în activitățile național-politice, culturale și confesionale ale românilor din Banatul Sârbesc*;

- **Prof. univ. dr. Vasile DUDAȘ, Timișoara**, *Pavel Rotariu și Biserica Ortodoxă Română Bănățeană: credință, identitate națională și angajament ecleziastic la răscrucea secolelor XIX-XX*;
- **Conf. univ. dr. Tiberiu CIOBANU**, prorectorul Universității „Ioan Slavici” Timișoara, *Istoria medievală a Banatului reflectată în opera lui Cornel Groșorean*;
- **Prof. Constantin BRĂTESCU**, Caransebeș, *Despre biblioteca folcloristului, publicistului și învățătorului confesional George Cătană*;
- **Prof. dr. Dumitru TOMONI**; **Prof. Bogdan PLEȘ**, Făget, *Preotul și omul politic Dimitrie Nistor (1890-1963), victimă a regimului comunist. Documente din Arhiva C.N.S.A.S.*;
- **Dr. Constantin-Tufan STAN**, Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” - Universitatea din Oradea, **Prof. Simion DĂNILĂ**, *Ortodoxie românească în toposul ecleziastic bănățean din secolul al XIX-lea. Constantin Gruici, protoiereul-cărturar al Protoprezbiteratului Hasiașului*;
- **Pr. lect. univ. dr. Gabriel BASA**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad, *Grija permanentă pentru luminarea fiilor neamului românesc – preocupare constantă a vieții părintelui Roman Ciorogariu*;
- **Prof. dr. Mihai-Octavian GROZA**, Liceul German Sebeș / Institutul de Istorie ecleziastică „Nicolae Bocșan”, Cluj-Napoca: *Un episod controversat din biografia episcopului Vasile Moga: conflictul cu învățatul Gheorghe Lazăr*;
- **Dr. Adrian DEHELEANU**, Muzeul Banatului, Timișoara, *Episcopul Veniamin Nistor al Caransebeșului și rezistența ierarhiei bănățene față de regimul comunist (1941-1963)*;
- **Pr. drd. Laurian POPA**, Facultatea de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din Timișoara, *Muzica de strună din Banat în perioada interbelică. Referiri în paginile revistei „Cultura” (1911-1944)*.

Ora 14⁰⁰ – Masa de prânz (Mitropolia Banatului, B-dul C.D. Loga, nr. 7, Timișoara)
Cazarea la Casa Calfelor Kolping Timișoara

Marti, 6 octombrie 2026

Ora 8⁰⁰ – Micul dejun

Vizitarea unor obiective religioase din Belgrad și Vârșeț

COMITETUL ȘTIINȚIFIC / PEER REVIEW

PREȘEDINTE:

Pr. prof. univ. dr. Mihail SĂSĂUJAN (Universitatea din București).

MEMBRI:

Pr. prof. dr. Nicolae CHIFĂR (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu);

Pr. prof. univ. dr. Vasile VLAD (Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad);

Pr. prof. univ. dr. Gabriel-Viorel GÂRDAN (Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca);

Pr. prof. univ. dr. Ovidiu Florin PANAITE (Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia);

Pr. prof. univ. dr. Florin DOBREI (Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad);

Prof. univ. dr. Mircea MĂRAN (Centrul de Studii Banatice Vârșeț-Serbia);

Pr. prof. univ. dr. Maxim (Iuliu-Marius) MORARIU (Universite du Laval, Canada);

Diac. C.Ș.II Dr. Mircea-Gheorghe ABRUDAN (Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca);

Pr. conf. univ. dr. Cosmin PANTURU (Universitatea de Vest din Timișoara);

Pr. conf. univ. dr. Alin-Cristian SCRIDON (Universitatea de Vest din Timișoara);

Pr. C.Ș. III dr. Daniel ALIC (Institutul de Cercetări Socio-Umane „Titu Maiorescu” Timișoara).

COMITETUL DE ORGANIZARE: Pr. C.Ș. III dr. Daniel ALIC (președinte)